

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi, w punkcie 1. postanowienia z dnia 29 sierpnia 2013 roku w sprawie z wniosku M. L. z udziałem J. L. o podział majątku wspólnego, ustalił, że w skład majątku wspólnego małżonków wchodzi prawo własności nieruchomości położonych w Ł. przy ulicy: Wycieczkowej 9 o wartości 504000 zł oraz O. 6 o wartości 385000 zł, a także ruchomości. W punkcie 2. postanowienia, Sąd Rejonowy dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni prawo własności nieruchomości przy ulicy (...) uczestnikowi prawo własności nieruchomości przy ulicy (...), zaś poszczególne ruchomości wnioskodawczyni oraz uczestnikowi. Sąd I instancji oddalił wniosek uczestnika o zwrot nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 65975 zł tytułem dopłaty, płatną w 84 ratach miesięcznych z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat i nakazał wnioskodawczyni wydanie uczestnikowi przyznanych mu ruchomości, które znajdują się w posiadaniu wnioskodawczyni. W przedmiocie kosztów postępowania, Sąd Rejonowy zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 500 zł tytułem połowy opłaty od wniosku i ustalił, że w pozostałym zakresie wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. W zakresie kosztów sądowych, Sąd nakazał ściągnąć od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi kwotę 1812,19 zł tytułem tymczasowo wyłożonych wydatków oraz przejął na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2360,65 zł z tytułu pozostałej części tymczasowo wyłożonych wydatków.

Sąd Rejonowy oparł powyższe orzeczenie o ustalenie, że M. L. i J. L. byli małżeństwem od dnia 15 września 1979 roku do dnia 24 lutego 2009 roku. W czasie trwania małżeństwa otrzymali w drodze darowizny od rodziców J. L. nieruchomość przy ul. (...) w Ł.. W dacie darowizny na nieruchomości znajdował się budynek mieszkalny w budowie. Po dokonaniu darowizny do wykończenia pozostało między innymi otynkowanie budynku na zewnątrz, jego ocieplenie i pomalowanie. Wykończenie budynku nastąpiło ze środków wspólnych, to jest z dochodów prac J. L.. W 1987 roku Z. L. pożyczył ponadto synowi kwotę 2000000 zł na wykończenie budynku, zaś w grudniu 1987 roku zwolnił go z długu. Środki te wystarczyły na takie wykończenie budynku, że możliwe było wprowadzenie się na ul (...) jeszcze w 1987 roku. J. L. posiadał książeczkę mieszkaniową założoną dla niego w dniu 24 stycznia 1977 roku, tj. przed powstaniem wspólności ustawowej małżeńskiej. W dniu 25 maja 1979 roku, a zatem na niespełna 4 miesiące przed zawarciem małżeństwa z M. L. na książeczce powyższej znajdowała się kwota 18600 zł z tytułu oszczędności, premia w wysokości 5625 zł za systematyczne oszczędzanie, premia gwarancyjna w wysokości 1902 zł oraz odsetki 1745 zł, co daje łącznie kwotę 27872 zł. W dniu 9 kwietnia 1992 roku na książeczce powyższej znajdowało się 221100 zł oszczędności, premia za systematyczne oszczędzanie w wysokości 7400 zł, premia gwarancyjna w wysokości 4861600 zł oraz odsetki w wysokości 420000 zł, co daje łącznie kwotę 5510100 zł. W czasie trwania małżeństwa M. L. pracowała przez pierwsze dwa lata prowadząc własną działalność w zakresie krawiectwa i bieliźniarstwa, następnie po urodzeniu syna w 1982 roku na życzenie męża zajmowała się domem i dzieckiem. J. L. pracował natomiast w warsztacie wulkanizacyjnym prowadzonym przez jego ojca przy ul. (...) w Ł.. Początkowo pracował jako pracownik ojca, następnie zaś w 1992 roku założył własną działalność gospodarczą, nie zmieniając jednak miejsca i charakteru pracy. W ramach swojej działalności wykorzystywał wyposażenie warsztatu zakupione jeszcze przez jego dziadka i ojca. W czasie trwania małżeństwa z M. L. nie dokupywał z własnych środków żadnych urządzeń do warsztatu. Dochody uzyskiwane przez J. L. wystarczały małżonkom na utrzymanie domu zakup odzieży, zagraniczne wyjazdy. Z. L. w 2000 roku zaproponował synowi zakup nieruchomości przy ul. (...). O tej propozycji J. L. powiedział żonie. Miała ona wówczas pełne zaufanie do męża. Zajmował się on sprawami majątkowymi rodziny. Nieruchomość została zakupiona za kwotę 50000 zł w dniu 27 kwietnia 2000 roku. Do aktu notarialnego stanęli J. L. i Z. L., przy czym przy zawieraniu umowy J. L. złożył oświadczenie, że nabycia nieruchomości dokonuje za środki stanowiące jego majątek odrębny. W tym czasie nie posiadał jednak żadnego majątku odrębnego. W dniu 6 marca 2007 roku J. L. bez zgody i wiedzy żony darował nieruchomość przy ul (...) synowi A.. W czasie trwania małżeństwa M. L. i J. L. nabyli ruchomości, które objęte zostały postanowieniem. W dniu 13 lipca 2009 roku J. L. i Z. L. złożyli pisemne oświadczenie, że w dniu 27 lipca 1987 roku Z. L. pożyczył J. L. kwotę 2000000 zł z przeznaczeniem na wykończenie rozpoczętej budowy domu położonego w Ł.

przy ul. (...), zaś w dniu 24 grudnia 1987 roku Z. L. zwolnił z długu syna, zaś ten zwolnienie przyjął. Sąd ustalił także sytuację materialną wnioskodawczyni i uczestnika.

Dokonując oceny materiału dowodowego, Sąd nie dał wiary zeznaniom J. L., w których wskazał on, że przed zawarciem związku małżeńskiego posiadał majątek odrębny w postaci złotych precjozów oraz 100 złotych dwudziestodolarówek, które dostał od matki z uwagi na to, że zeznania te nie znajdują potwierdzenia w żadnych innych dowodach, a ponadto doświadczenie życiowe i zasady logicznego rozumowania pozwalają stwierdzić, że gdyby rzeczywiście J. L. posiadał wskazany powyżej majątek osobisty (zwłaszcza złote dolarówki w latach osiemdziesiątych), to nie musiałby posiłkować się przy wykańczaniu domu przy ul. (...) pożyczką od ojca. W swoich zeznaniach uczestnik podał, że w 1987 roku nie był w stanie finansować wykończenia domu. Dodatkowo nie jest wiarygodne, aby przez wiele lat żona uczestnika nie wiedziała o istnieniu jakiegokolwiek majątku odrębnego oraz miejscu jego przechowywania. W związku z powyższym Sąd I instancji przyjął, że oświadczenie złożone przez J. L. w chwili zawierania umowy kupna nieruchomości przy ul. (...) od Z. L., że zakupu dokonuje ze środków odrębnych nie było zgodne z prawdą. Nadto Sąd Rejonowy wskazał, że w toku postępowania uczestnik nie wykazał, jaka część środków pochodzących z książeczki mieszkaniowej stanowiła jego majątek osobisty, jaka zaś stanowiła część majątku wspólnego. Stan książeczki mieszkaniowej uczestnika na 4 miesiące przed zawarciem związku małżeńskiego oraz stan oszczędności w 1992 roku wskazuje na to, że wpłaty oszczędności dokonywane były również w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej, choćby z tego względu, że jedną z pozycji książeczki stanowi kwota premii z tytułu systematycznego oszczędzania. Również narosła w tym czasie część odsetek i premia gwarancyjna stanowią majątek wspólny uczestników postępowania, jako dochody uzyskane w czasie trwania małżeństwa. Nie jest zatem możliwe ustalenie, jaka część kwot zgromadzonych na książeczce mieszkaniowej stanowiła nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny. Ponadto Sąd uznał, że nie jest wiarygodne jedynie procentowe wyliczenie uczestnika postępowania, że kwota środków uzyskanych z książeczki mieszkaniowej stanowiła 57,94 % wartości nieruchomości przy ul. (...). Wyliczenie to jest jedynie szacunkiem uczestnika i nie zostało poparte żadnymi dowodami, w tym dowodem z opinii biegłego. Ustalenia w powyższym zakresie niewątpliwie wymagają wiadomości specjalnych. W związku z tym również zestawienie prac budowlanych, w którym uczestnik wskazuje już w innych proporcjach swoje nakłady na majątek wspólny nie było wiarygodne i nie mogło stanowić dowodu dokonania powyższych nakładów z majątku osobistego na wspólny oraz ich wysokości, a stanowi ono jedynie twierdzenie uczestnika. Ponadto wnioskodawczyni zaprzeczyła, aby środki z książeczki mieszkaniowej zostały przeznaczone na wykończenie domu z uwagi na fakt, że uczestnicy zamieszkali w nim już w 1987 roku. Chociaż sam fakt zameldowania wnioskodawczyni przy ul (...) w lutym 1987 roku nie wyklucza możliwości wykonywania prac takich jak ocieplenie domu, czy malowanie elewacji, niemniej jednak w świetle wskazanych powyżej argumentów Sąd Rejonowy uznał za nieudowodnioną przez uczestnika okoliczność dokonania przez niego nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny z książeczki mieszkaniowej w wysokości 57,94 %, czy też 54,8 % wartości nieruchomości przy ul. (...). Co do pożyczki w kwocie 2000000 zł przed denominacją Sąd wskazał, że dług ten, zaciągnięty przez J. L. w czasie trwania małżeństwa na wykończenie wspólnego domu uczestników postępowania obciążał oboje małżonków, jak również ich obojga dotyczyło zwolnienie z długu.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny oraz opisaną powyżej ocenę dowodów, Sąd Rejonowy zważył, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd z urzędu ustala jedynie skład i wartość majątku podlegającego podziałowi oraz wysokość nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty małżonków. Kwestia rozliczeń pomiędzy małżonkami z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny następuje natomiast na żądanie uczestników postępowania, przy czym ciężar udowodnienia poszczególnych nakładów i wydatków z majątku osobistego obciąża tego z małżonków, który domaga się rozliczenia. Podział majątku wspólnego obejmuje składniki należące do tego majątku w dacie ustania wspólności oraz istniejące w chwili dokonywania podziału. Rozliczeniu podlega zatem całość stosunków majątkowych między małżonkami według stanu na dzień ustania wspólności, natomiast przedmiotem podziału pozostaje stan czynny masy majątkowej w dacie orzekania o podziale. Sąd Rejonowy przyjął, że w skład majątku wspólnego wchodzi własność nieruchomości przy ul. (...), ponieważ zostało nabyte w czasie małżeństwa, a wnioskodawca nie wykazał, aby prawo własności powyższej nieruchomości weszło do jego majątku osobistego, jako nabyte za fundusze z tegoż majątku. Samo natomiast wskazanie w akcie notarialnym, że środki na zakup nieruchomości pochodzą z funduszy odrębnych nie ma wiążącego charakteru. Fakt darowania

powyższej nieruchomości przez uczestnika synowi nie skutkowało wyłączeniem jej z majątku wspólnego, skoro w świetle powołanego wyżej przepisu art. 37 kro czynność powyższa, jako dokonana bez zgody wnioskodawczyni i przez nią niepotwierdzona i wielokrotnie w niniejszym postępowaniu kwestionowana, jest nieważna. Nieważność czynności prawnej Sąd ma obowiązek uwzględnić z urzędu w swoim orzeczeniu. W tym przypadku nieważność czynności prawnej musiała zostać uwzględniona, skoro ma ona wpływ na ustalenie składu majątku wspólnego uczestników postępowania. Z uwagi na art. 37 kro, nie mogła znaleźć zastosowania argumentacja wnioskodawczyni, co do przyjęcia jako składnika majątku wspólnego, w miejsce tej nieruchomości, równowartości nieruchomości, jako należnego jej odszkodowania za bezprawne jej zbycie przez uczestnika. W ocenie Sądu Rejonowego, na przeszkodzie dokonania takiego ustalenia nie stała również okoliczność wpisania na skutek powyższej nieważnej umowy darowizny A. L. do księgi wieczystej jako właściciela nieruchomości przy ul. (...). Zachodzi zatem jedynie w tym przypadku niezgodność stanu księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Dokonując podziału majątku wspólnego, Sąd kierował się aktualnym stanem posiadania i korzystania z majątku wspólnego, przyznając wnioskodawczyni zajmowaną przez nią nieruchomość przy ul. (...) w Ł., zaś uczestnikowi nieruchomość przy ul. (...), działalność której prowadzi on nadal działalność gospodarczą. Ponadto Sąd Rejonowy uznał, że uczestnik nie wykazał, aby poniósł nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny, tak co do zasady jaki i wysokości, w związku z czym jego żądanie o rozliczenie powyższych nakładów zostało oddalone. Odnosząc się do roszczenia uczestnika rozliczenia, jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, środków uzyskanych w drodze pożyczki od Z. L., Sąd Rejonowy przyjął, że pożyczka na wykończenie wspólnego domu, zaciągnięta od Z. L. skutkowałą obciążeniem majątku wspólnego uczestników, skoro spłaty następowałyby z tego właśnie majątku. Umorzenie zobowiązania z tego tytułu dotyczyło zatem również wspólnie małżonków oraz ich majątku wspólnego. Jednakże, nawet gdyby można było zakwestionować powyższe stanowisko, to i tak z uwagi na niewykazanie przez uczestnika procentowego udziału powyższych nakładów w majątku wspólnym jego wnioski o rozliczenie pożyczki ojca, jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny podlegały oddaleniu. Ten sam argument przemawiał w ocenie Sądu I instancji za oddaleniem wniosku uczestnika o rozliczenie, jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, środków z ksiąteczki mieszkaniowej. Uczestnik nie wykazał, podobnie jak w przypadku pożyczki, jaki zakres prac wykonany został za jego środki odrębne, i w jakim stosunku prace powyższe pozostawały do wartości całej nieruchomości. W tym zakresie, podobnie jak w przypadku pożyczki, uczestnik ograniczył się jedynie do własnych twierdzeń i rozliczeń, które w toku postępowania ulegały zmianie i które wobec ich zaprzeczenia przez wnioskodawczynię nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia Sądu. Ponadto, zarówno odsetki naliczane w czasie trwania wspólności małżeńskiej od wkładu na ksiąteczce mieszkaniowej, jak też premia gwarancyjna i premia za systematyczne oszczędzanie na ksiąteczce, stanowiły majątek wspólny uczestników postępowania (uzasadnienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 1997 roku, III CKU 10/97), stanowiły bowiem dochody uzyskane przez małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej. Również oszczędności gromadzone na ksiąteczce w czasie trwania małżeństwa stanowiły majątek wspólny uczestników postępowania. Jak wskazano powyżej w ramach oceny dowodów, na fakt wpłat w czasie trwania małżeństwa wskazuje stan środków na ksiąteczce w maju 1979 roku i w kwietniu 1992 roku oraz fakt naliczenia premii za systematyczne oszczędzanie. W związku z powyższym, niezależnie od wskazanych powyżej argumentów rozliczenie nakładów uczestnika z majątku osobistego na wspólny wymagało wykazania wysokości tych nakładów, za które nie można uznać całości środków zgromadzonych na ksiąteczce, gdyż w części (nie wiadomo jednak jakiej) stanowiły one majątek wspólny uczestników postępowania.

W przedmiocie kosztów postępowania Sąd wskazał, że skoro wnioskodawczyni i uczestnik byli w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania, winni po połowie ponieść koszty opłaty od wniosku uiszczonej przez wnioskodawczynię, natomiast pozostałe koszty, tj. zastępstwa prawnego, każde z nich powinno ponieść we własnym zakresie. Co do kosztów sądowych, w zakresie kosztów wyceny nieruchomości przez biegłego Sąd obciążył nimi uczestnika, w części na niego przypadającej, zaś koszty przypadające na wnioskodawczynię przejął na rachunek Skarbu Państwa, gdyż wnioskodawczyni była zwolniona od tych kosztów. W przedmiocie kosztów wyceny warsztatu, z uwagi na zwolnienie wnioskodawczyni, która złożyła ten wniosek, od kosztów zaliczki na wynagrodzenie biegłego, zostały przejęte na rzecz Skarbu Państwa, gdyż ostatecznie Sąd przyjął, że nie jest to majątek wspólny.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik, zaskarżając je w całości. Skarżący podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 37§4 kro przez niewłaściwe zastosowanie skutkujące rozstrzygnięciem w sprawie o podział majątku wspólnego sporu o własność nieruchomości (ustalenie nieważności czynności prawnej) między małżonkami a osobą trzecią oraz art. 33 pkt 2 kro poprzez wadliwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym ustaleniem, że darowizna kwoty 2000000 zł przed denominacją została uczyniona przez ojca uczestnika do majątku wspólnego. W zakresie przepisów postępowania podniesiono przede wszystkim naruszenie art. 233§1 kpc poprzez wadliwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co skutkowało błędnym ustaleniem, że w dacie zakupu nieruchomości przy ulicy (...) uczestnik postępowania nie posiadał żadnego majątku odrębnego, ojciec uczestnika zwolnił z długu (darował środki pieniężne w wysokości 2000000 zł przed denominacją) oboje małżonków, po zawarciu związku małżeńskiego ze wspólnego majątku uczestnicy dokonywali wpłat na książeczkę mieszkaniową uczestnika postępowania, oraz że wnioskodawczyni nie akceptowała darowizny nieruchomości przy ulicy (...) na rzecz wspólnego dziecka w sytuacji, gdy czynność ta nastąpiła z jej inicjatywy i za jej namową, a także, iż sytuacja życiowa i majątkowa wnioskodawczyni jest na tyle trudna, że uniemożliwia jej jednorazową zapłatę należności wynikającej z dopłaty. Nadto zarzucono naruszenie art. 618§1 w zw. z art. 688 w zw. z art. 567§3 kpc, poprzez ich wadliwe zastosowanie skutkujące rozstrzygnięciem w sprawie o podział majątku dorobkowego sporu o własność nieruchomości między małżonkami a osobą trzecią, art. 567§1 kpc w zw. z art. 45§1 kro poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie skutkujące błędnym poglądem, że ciężar udowodnienia wartości nakładów i wydatków z majątku osobistego na majątek wspólny obciąża tego z małżonków, który wniósł o ich rozliczenie, a brak inicjatywy dowodowej z jego strony uniemożliwia sądowi przeprowadzenie tego dowodu z urzędu, art. 278§1 kpc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy zdaniem Sądu dla prawidłowego ustalenia wartości nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny konieczne było zasięgnięcie opinii biegłego, a także art. 320 w zw. z art. 13§2 kpc poprzez wadliwe zastosowanie skutkujące błędnym ustaleniem, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający rozłożenie należności na raty. W oparciu o te zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Alternatywnie wniesiono o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez pominięcie prawa własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), jako składnika majątku wspólnego, pominięcie tego prawa, jako składnika przyznanego uczestnikowi, ustalenie, że uczestnik otrzymuje w naturze majątek o wartości 1800 zł, ustalenie, że uczestnik dokonał nakładu z majątku osobistego na wspólny w wysokości 398000 zł, zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwoty 457475 zł płatnej jednorazowo w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a także o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność kosztów budowy budynku mieszkalnego na nieruchomości przy ulicy (...) według cen z daty budowy i o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty apelacji są zasadne w zakresie, który skutkuje uchyleniem zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący trafnie wskazał na naruszenie przepisów art. 618§1 w zw. z art. 688§1, w zw. z art. 567§3 kpc. Zgodnie z ich treścią, w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd jest uprawniony wyłącznie do rozstrzygania sporu o prawo własności pomiędzy małżonkami; w postępowaniu tym sąd nie może natomiast orzekać, co do rzeczy, która jest własnością osoby trzeciej w stosunku do małżonków. Przenosząc te uwagi na grunt tej sprawy należy wskazać, że Sąd Rejonowy byłby uprawniony do ustalenia, że w skład majątku wspólnego wchodziła nieruchomość przy ulicy (...), a ponadto do dokonania podziału tej nieruchomości poprzez jej przyznanie jednemu z małżonków, wskutek ustalenia (jak to uczynił), że nabycie nastąpiło ze środków wspólnych i w czasie trwania wspólności, pomimo ujawnienia w księdze wieczystej tylko uczestnika, jako właściciela, właśnie z uwagi na treść art. 618§1 kpc oraz na podstawie art. 684 w zw. z art. 688 kpc, zgodnie z którym w sprawie o podział majątku wspólnego sąd ustala m.in. skład tego majątku, wyłącznie w sytuacji, gdyby uczestnik po nabyciu nieruchomości, nie darował jej synowi. Przeniesienie własności rzeczy wspólnej przez jednego z małżonków na osobę trzecią, wyklucza możliwość ustalenia, że weszła ona

do majątku wspólnego oraz podziału jej pomiędzy małżonków, bez podważenia czynności skutkującej przeniesieniem własności w odrębnym postępowaniu. Spór o własność koncentruje się bowiem w związku z dokonaniem takiej darowizny także na osi małżonkowie- obdarowany, który, jak wskazano, nie może być rozpoznawany w sprawie o podział majątku wspólnego, gdyż uczestnikami takiego postępowania mogą być wyłącznie małżonkowie (ewentualnie ich spadkobiercy). To, że sąd rozpoznający sprawę z urzędu bierze pod uwagę nieważność czynności prawnej, nie może prowadzić do sytuacji, w której sąd w sprawie o podział majątku wspólnego ustala i dokonuje podziału składnika, który został nabyty przez osobę trzecią, ponieważ konieczne jest obalenie tej czynności w postępowaniu z udziałem aktualnego właściciela rzeczy. Niezasadny jest natomiast zarzut naruszenia art. 37§4 kro, skoro przepis ten dotyczy czynności prawnej jednostronnej i stanowi o nieważności takiej czynności dokonanej bez zgody drugiego małżonka, zaś darowizna jest umową, choć jednostronnie zobowiązującą, zatem kwestię jej ważności reguluje art. 37§2 kro, który stanowi, że ważność umowy, która została zawarta przez jednego z małżonków bez wymaganej zgody drugiego, zależy od potwierdzenia umowy przez drugiego małżonka. Przepis ten jest odpowiednikiem art. 63§1 kc, który reguluje tzw. czynność kulejącą. Zgodnie z §2 art. 63§2 kc, jeżeli do ważności czynności prawnej wymagana jest forma szczególna, oświadczenie obejmujące zgodę osoby trzeciej powinno być złożone w tej samej formie. Niezasadny jest zatem także zarzut skarżącego, że Sąd Rejonowy błędnie ustalił, że wnioskodawczyni nie akceptowała darowizny nieruchomości na rzecz wspólnego dziecka. Ewentualna zgoda wnioskodawczyni mogłaby bowiem być wyrażona skutecznie wyłącznie w formie aktu notarialnego, zatem prawnie obojętne jest ewentualne wyrażanie takiej zgody w jakiegokolwiek innej formie.

Niezasadny jest zarzut obrazy przepisów art. 567§1 kpc w zw. z art. 45§1 kro oraz art. 278§1 kpc. W orzecznictwie prezentowane są dwa stanowiska, co do ciężaru dowodu przy dochodzeniu przez małżonka roszczeń z tytułu wydatków i nakładów z majątku wspólnego na osobisty oraz z majątku osobistego na wspólny. Pierwsze z nich zakłada, że obowiązek udowodnienia, zarówno nakładów z majątku wspólnego na osobisty jednego z małżonków, jak i z majątku jednego z małżonków na majątek wspólny, spoczywa na tym małżonku, który odpowiednio roszczenie zgłosił. Drugie ze stanowisk wymaga inicjatywy małżonka tylko w przypadku, gdy dochodzi on zwrotu nakładów lub wydatków z majątku osobistego na wspólny, przewidując, że ustalenie, czy były dokonane nakłady lub wydatki z majątku wspólnego na osobisty jednego z małżonków i o jakiej wartości, wymaga inicjatywy dowodowej sądu (co ma wynikać z treści art. 45§1 kro, który stanowi, że każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, zaś zwrotu wydatków i nakładów ze swojego majątku osobistego na wspólny może jedynie żądać). Niezależnie zatem od tego, które stanowisko przyjąć, w przypadku roszczeń zgłoszonych przez uczestnika w tym postępowaniu, to na nim spoczywał ciężar udowodnienia. Próba przerzucania tego ciężaru na sąd i to w przypadku, gdy uczestnik był reprezentowany w postępowaniu przed sądem przez pełnomocnika zawodowego, jest w świetle powyższych rozważań nieuprawniona.

Prawidłowo Sąd Rejonowy przyjął, że skoro pożyczka w kwocie 2000000 zł przed denominacją, zaciągnięta przez jednego z małżonków (uczestnika) na potrzeby wykończenia domu na nieruchomości wspólnej małżonków położonej przy ulicy (...), to ponieważ spłata tego długu obciążała majątek wspólny, to zwolnienie z długu dokonane przez pożyczkodawcę skutkuje wobec obojga małżonków. Należy wskazać, że w razie zaciągnięcia zobowiązania przez jednego z małżonków, obowiązany do jego wykonania jako stroną takiej czynności, jest tylko ten małżonek, który zobowiązanie zaciągnął. Jednak na gruncie przepisów obowiązujących w dacie zawarcia umowy pożyczki, w razie nie spłacenia pożyczki, w oparciu o art. 41 kro w brzmieniu wówczas obowiązującym (tj. od 01 marca 1976 roku do 20 stycznia 2005 roku), wierzyciel jednego z małżonków mógł żądać zaspokojenia z majątku wspólnego. Ponadto spłata długu następowała ze środków wspólnych małżonków. Skoro tak, to zwolnienie z długu wynikającego z pożyczki musi skutkować wobec obojga małżonków. Należy jednocześnie zaznaczyć, że skarżący nie trafnie ujmuje tę czynność jako darowiznę. Czynnością prawną była pożyczka; okoliczność zwolnienia z długu wynikającego ze zobowiązania stanowiącego umowę pożyczki, nie może skutkować przekształceniem tego zobowiązania w zupełnie inny stosunek prawny, tj. w tym wypadku darowiznę. Stąd też nieuzasadnione są rozważania skarżącego dotyczące błędnego ustalenia przez Sąd Rejonowy, że dokonana została darowizna w kwocie 2000000 zł przed denominacją przez ojca uczestnika na rzecz obojga małżonków (a nie wyłącznie na rzecz uczestnika), skoro podstawą przekazania kwoty 2000000 zł nie była darowizna, ale pożyczka, z której obowiązku spłaty zostali następnie zwolnieni oboje

małżonkowie. Jak bowiem stanowi art. 889 pkt 1 kc, nie stanowią darowizny bezpłatne przysporzenia m.in. gdy zobowiązanie do bezpłatnego świadczenia wynika z umowy uregulowanej innymi przepisami kodeksu. Pożyczka i zwolnienie z długu są zaś uregulowane odrębnie (odpowiednio art. 720§1 i art. 508 kc).

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że w dacie zakupu nieruchomości przy ulicy (...) uczestnik nie posiadał żadnego majątku odrębnego, a skarżący nie wykazał, nie wynika to także z analizy uzasadnienia orzeczenia, aby Sąd Rejonowy przy dokonywaniu tego ustalenia naruszył art. 233§1 kpc. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 sierpnia 2013 roku w sprawie I ACa 348/13, tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo- skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Natomiast jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 KPC) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Nie jest więc wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 KPC przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez sąd pierwszej instancji. Strona skarżąca ma obowiązek wykazania naruszenia przez sąd paradygmatu oceny wynikającego z art. 233 § 1 KPC, a zatem wykazania, że sąd wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów. Sąd Rejonowy wyjaśnił, dlaczego uznał, że uczestnik nie posiadał majątku odrębnego, przedstawił własny tok rozumowania, który skutkowało nieprzyjęciem twierdzeń uczestnika, przeciwnych do ustaleń Sądu. To samo należy odnieść do zarzutu naruszenia przytoczonego przepisu i wskutek tego ustalenie, że małżonkowie dokonywali wpłat na książeczkę mieszkaniową uczestnika. Poza tym zarzut ten o tyle nie jest istotny, że jak wskazano, uczestnik nie udowodnił wartości nakładu na majątek wspólny.

Z uwagi na to, iż orzeczenie podlegało uchyleniu, zaś sytuacja materialna byłych małżonków, ale przede wszystkim stan prawny nieruchomości przy ul. (...), mogą ulec zmianie przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, nie było celowe odnoszenie się do zarzutów dotyczących dokonanej oceny stanu materialnego wnioskodawczyni oraz ewentualnego braku podstaw zastosowania przepisu art. 320 w zw. z art. 13§2 kpc, co skutkowało rozłożeniem przez Sąd Rejonowy spłaty od wnioskodawczyni na raty.

W oparciu o powyższe okoliczności Sąd Okręgowy, w oparciu o art. 386§4 kpc, uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy wskaże wnioskodawczyni i uczestnikowi na konieczność wystąpienia z odrębnym żądaniem, mającym na celu obalenie umowy darowizny dokonanej przez uczestnika na rzecz wspólnego syna byłych małżonków, skierowanym przeciwko synowi, zakreślając w tym celu odpowiedni termin. Należy zaznaczyć, że obdarowany nie jest chroniony ręką wiary publicznej księgi wieczystej. W zależności od tego, czy żądanie takie zostanie wniesione do sądu, oraz w zależności od wyniku takiego postępowania, Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy bądź ustali, że w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomość przy ulicy (...) i dokona jej podziału- w razie uwzględnienia żądania skierowanego przeciwko obdarowanemu, bądź też w razie nie wystąpienia z takim żądaniem albo w razie jego nieuwzględnienia, rozważy objęcie sprawą ekwiwalentu za tę nieruchomość, wyprowadzoną przez uczestnika bez zgody wnioskodawczyni. Należy bowiem wskazać, że z ustalonego stanu faktycznego i oceny prawnej dokonanej przez Sąd I instancji, które Sąd Okręgowy w tym zakresie akceptuje, wynika, że nieruchomość przy ulicy (...) została nabyta do majątku wspólnego, gdyż nabycie nastąpiło w trakcie majątku wspólnego oraz ze środków pochodzących z tego majątku, a zatem stanowiła do chwili jej darowania, majątek wspólny wnioskodawczyni i uczestnika. W razie wystąpienia z żądaniem skierowanym przeciwko obdarowanemu, Sąd Rejonowy zawiesi postępowanie w tej sprawie, do czasu zakończenia tamtego postępowania (art. 177§1 w zw. z art. 13§2 kpc); w przeciwnym razie będzie kontynuować postępowanie.